

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

ZAYNITDINOVA MASUDA
ABDUKADIROVNA

TVPYAMO'MM, falsafa fanlari doktori, dotsent

BUTUN HAYOT DAVOMIDA TA'LIM OLISH G'OYASINI AMALGA OSHIRISHDA PEDAGOGIKA MARKAZLARINING DOLZARB VAZIFALARI

Bizga ma'lumki, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2022-yil 20-dekabr kuni Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasida "Ta'lim sifatini oshirish — Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakkayu yagona to'g'ri yo'lidir, ushbu sohada boshlagan islohotlarimizni davom ettirishimiz, ta'lim dargohlariga borib, o'qituvchi va murabbiylar bilan ko'proq muloqot qilib, o'quv-tarbiya ishlari sifatini oshirish bo'yicha ular qo'ygan masalalarni birgalikda hal etishimiz kerak", "O'quvchilarda erkin va kreativ fikrlashni, jamoada ishlash va muloqot ko'nikmalarini shakllantirish zarur" deb ta'kidlab o'tildi.

Shuningdek, Xalq ta'limi sohasida faoliyat ko'rsatayotgan rahbar, mutaxassis va pedagog xodimlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini takomillashtirish, umumiy o'rta ta'limning ilmiy asoslarini yaratish, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi «O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-6108-son Farmoni ijasini amalga oshirish uchun ilgari surilgan "hayot davomida o'qish" tamoyili asosida uzluksiz malaka oshirish tizimiga transformatsiya qilish vazifasi qo'yildi. Shu maqsadida 2021-yil 25-yanvarda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xalq ta'limi sohasidagi ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 4963-sonli qarori qabul qilindi.

2022-yil 17-yanvarda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Xalq ta'limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" gi 25-sonli qarori qabul qilingan.

Mazkur qarorning 1-ilovasi bilan "Xalq ta'limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini tashkil etish tartibi to'g'risida"gi NIZOM tasdiqlansin.

Uzluksiz kasbiy rivojlantirishning maqsadi — xodimlarning egallab turgan lavozimlari, mutaxassisligi yoki dars beradigan fanlari bo'yicha kasbiy va pedagogik mahorati doimiy ravishda o'sib borishini, ularning ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalari, shuningdek, o'qitishning interaktiv usullari bo'yicha kasbiy bilimlari, malaka va ko'nikmalari muntazam ravishda yangilab borilishini ta'minlash hamda ularni davlat ta'lim standartlari, davlat ta'lim talablari va sohaga oid qonunchilik bilan muntazam tanishtirib borishdan iborat.

Uzluksiz kasbiy rivojlantirishning asosiy vazifalari:

xodimlarning doimiy kasbiy rivojlanishi uchun keng imkoniyatlar taqdim etadigan ta'lim muhitini yaratish;

mustaqil fikrlash ko'nikmalarini singdirish va xodimlarning qobiliyatini rivojlantirish hamda yangi bilimlar berish orqali o'z ustida mustaqil ishlash va kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish;

xodimlarning individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasi asosida kompetentlik darajasini oshirish va kasbiy mahoratini takomillashtirish;

ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalari bilan ishlash bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish;

umumiy o'rta ta'lim sifatini oshirishning asosiy manbai sifatida xodimlarning kasbiy rivojlanishini, tashabbuskorligini, ilmiy tadqiqotlarga intilishini va ijodiy mahoratini rag'batlantirish.

Mazkur qarorda uzluksiz kasbiy rivojlantirishda ta'lim olishning quyidagi shakllaridan foydalaniladi deb belgilab berilgan:

ishlab chiqarishdan ajralgan holda ta'lim olish;

ishlab chiqarishdan ajralmagan holda ta'lim olish;

masofaviy ta'lim;

dual ta'lim;

mustaqil ta'lim;

malaka oshirishning muqobil shakllari.

Bugungi kunda Pedagogika markazlarida xalq ta'limi xodimlari ishlab chiqarishdan ajralgan holda ta'lim olyaptilar, ya'ni 36 soatlik malaka oshirish kursidan o'tyaptilar.

Lekin, amaliyot shuni ko'ratmoqdaki, tinglovchilar 36 soatlik malaka oshirish kursi tinglovchining mutaxassislik fanlari bo'yicha sifat va samaradorlikni ta'minlab bera olmasligi, o'quvchilarinnig yosh davrlar psixologiyasini o'rganish uchun modullar kiritilmaganligi, yangi metodikalar va ilg'or xorijiy tajribalarni amalda qo'llash yo'llari va usullarini o'rganish uchun, o'z bo'shliqlari bo'yicha to'laqonli malaka oshirish kursi emasligini anglab yetmoqdalar.

Malaka oshirish jarayonida tinglovchilarga o'zini-o'zi rivojlantirishning maqsadlari ochib berilishi bilan bir qatorda ularni amalga oshirish yuzasidan quyidagi amaliy tavsiyalar beriladi:

1. 36 soatlik malaka oshirish kursida olingan nazariy va amaliy bilimlarni mustahkamlash zarurligi, maktablarida o'zaro tajriba almashish ishlarini tizimli tashkil etib borishlari;

2. Malaka oshirish kurslari jarayonida olingin bilimlarini kengaytirish uchun mustaqil izlanishlari lozimligi, bu yo‘nalishda “ustoz-shogird” an‘analarini davom ettirishlari;

3. 36 soatlik malaka oshirish kursi tinglovchi uchun juda oz muddat ekanligidan yil davomida u malaka oshirishning turli shakllaridan foydalangan holda o‘zining bo‘shliqlarini tuldurish imkoniyatiga egaligi;

4. Malaka oshirishning muqobil shakllaridan foydalanish imkoniyatlari izlab topa bilishlari va bu yo‘nalishda Pedagogika markazlari bilan o‘zaro hamkorlikda ishlarni amalga oshirishlari mumkinligi.

Shuning uchun ham, bizningcha, Pedagogika markazlari oldida xalq ta’limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish uchun quyidagi dolzarb vazifalar turganligini ta’kidlab o‘tmoqchimiz:

1. Tinglovchning diagnostika orqali aniqlangan bo‘shliqlari yuzasidan alohida malaka oshirish kurslarini tashkil etish;

2. Har bir malaka toifasi bo‘yicha kamida 3-5 tadan 36 soatli maqsadli va muammoli malaka oshirish kurslarini tashkil etish;

3. Tumanlarda sayyor malaka oshirish kurslarini reja asosida tashkil etilishiga erishish.

4. Tinglovchining malaka oshirish kursidan keyingi samaradorligini aniqlash mexanizmini ishlab chiqish va uni amalga oshirish;

5. Malaka oshirishning muqobil shakllari uchun tinglovchilar uchun o‘quv kurslari tashkil etilishi; bu yo‘nalishda dual ta’lim shaklidan foydalanishni joriy etish;

6. Umumta’lim fanlarini o‘qitishda yuqori natijalarga erishayotgan ilg‘or o‘qituvchilarning ish tajribalari bilan o‘rtoqlashish uchun mahorat darslarini tashkil etish;

7. Maktablar bilan ta’lim-tarbiya sifat va samaradorlikni oshirish yuzasidan tizimli ishlash mexanizmini yaratish.

Yuqorida sanab o‘tilgan dolzarb vazifalarning muvaffaqiyatli yechim topishida quyidagi takliflarni ham ijobiy hal etilishida deb ko‘ramiz:

- an‘anaviy malaka oshirish bilan bir qatorda kasbiy o‘qitishning uyg‘unlashgan, ish jarayoni bilan birgalikda olib boriladigan, masofaviy va boshqa turlari joriy etilishi;

- xalq ta’limi xodimlarining bir yilda bir marotaba 36 soat platforma orqali va 36 soat an‘anaviy malaka oshirish kurslaridan o‘tishlarini belgilash ya’ni 72 soatli malaka oshirish kursini minimum deb belgilash;

- Xalqaro tadqiqotlarda yuqori natijalarga erishayotgan mamlakatlar Singapur, Finlandiya, Yaponiya va Koreya davlatlariga markaz professor-o‘qituvchilarning stajirovkasini tashkil etish.

Xulosa qilib aytganda, yuqorida xalq ta’limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish uchun bildirilgan fikr-mulohazalar, amaliy tavsiyalar va takliflar inobatga olinishi o‘quvchilar tomonidan bilimlarni Milliy o‘quv dasturlari asosida bilimlarni talablar darajasida o‘zlashtirilishi uchun zamin yaratadi.